

ANTON VAN DUINKERKEN

Brabantse herinneringen

Over de oprichting van Roeping in Tilburg.

MCMLXIV

UITGEVERIJ HET SPECTRUM

UTRECHT/ANTWERPEN

Begin van Roeping

BEHALVE EEN bijdrage van Gerard Bruning over het apostolaat van de katholieke kunstenaar bracht het eerste nummer van *Roeping* in oktober 1922, zeker voor waarnemers van later, weinig werkelijk jongs.

De geschiedenis construeert achteraf een begrijpelijke actualiteit, waarvan zij oorzaken en verschijningsvormen aanwijst. De ware actualiteit blijft meestal onbenaambaar. Zij schokt te voorschijn uit het samenstoten van gevoelens, woorden, namen, feiten en oordeelvellingen, die voor een ogenblik de glijdende ontwikkeling te buiten schieten, hotsend en botsend op de stroom.

Gerard Bruning was journalist aan *De Gelderlander* te Nijmegen. Hij was dit nog maar betrekkelijk kort. Niemand kende hem. Zijn stuk over het apostolaat van de katholieke kunstenaar geeft in het geheel niet te vermoeden, wat hij kon en wat hij worden zou. Het klinkt tamelijk schools als de langdurig voorbereide toespraak, die een jongen op de hoogste klas zou hebben uitgesproken om zijn kameraden aan te moedigen tot grotere vurigheid in het maken van opstellen.

‘Want, schreef hij, dit is toch apostolaat: het medewerken aan de uitbreiding van het Godsrijk op deze wereld. Op eigen wijze doet de katholieke kunstenaar dit door zijn positief-katholieke kunst. Zich dit als doel stellen, dat doel met alle krachten en vast van wil nastreven betekent voor hem zelfverloochening; betekent van het leven een volkomen offer maken. Het offer is immers de vrijwillige en blijde verloochening van zichzelf. Dit wordt van de katholieke kunstenaar gevraagd, wanneer zijn kunst is, gelijk ik schreef.’

Waar het hem om ging, is duidelijk. Het komt naar voren in het

woordje 'positief', dat verderop in het artikel wordt versterkt tot 'zelfstandig'. Bruning betoogde, dat het niet genoeg is, terwille van bestaande kerkvoorschriften zich beperkingen op te leggen in de weergave van de waargenomen werkelijkheid, doch dat het nodig is voor de schrijver, te worden bezielde en doorgloed van een verheven denkbeeld. Dit denkbeeld moest dogmatisch van grondstof, doch persoonlijk van bestaansvorm zijn. Op grond van deze opvatting bestreed Bruning de massaal-organisatorische werkwijze van zijn oudere tijdgenoten in het katholieke kamp, ten gunste van een cultureel-artistieke werkwijze, overeenkomstig het zojuist uitgestippelde levensprogram voor kunstenaars.

Hier lag, indien men wil, het schokkend nieuwe. Met een motto van Richard von Kralik er boven en met een aanhaling uit Léon Bloy in de tekst, kon Brunings artikel op oudere lezers de indruk wekken, dat het integralistische vooroordelen herhaalde tegen de dappere maatschappelijke werkers, die de massale organisatie van de katholieke bevolking van ons land in politieke, sociale en charitatieve groeperingen tot stand hadden gebracht. Die indruk is dan ook gewekt. Doch wie zich voor deze indruk ontvankelijk stelden, zagen niet, dat het schijnbaar oude verzet thans uit een nieuw beginsel voortkwam.

Gerard Bruning verdedigde een artistiek personalisme, waarvan hij op dit ogenblik niet alle consequenties doorzag, doch dat een ander voorkomen vertoonde dan het intolerant-dogmatisch integralisme, waarmee het een zeker wantrouwen jegens de massa-organisatie en de democratische nivellering gemeen had.

Het verschil van uitgangspunt kleurde het verschil van wantrouwen met een ander schijnsel. Na jaren laat zich dat niet meer scherp onderscheiden, vooral niet, nu het opstel van Gerard Bruning omringd stond door min of meer theoretische beschouwingen, die de schoonheidsleer zo nauw mogelijk in verbinding trachten te brengen met een enigszins eigengereide godgeleerdheid. Het nieuwe van iets nieuws beleeft de tijdgenoot anders dan de historicus het waarneemt.

Speciaal het nieuwe, dat het maandblad Roeping bracht, laat zich moeilijk vangen in een uiteenzetting, die meer dan veertig jaren achteraf komt.

Het expressionisme mocht in oktober 1922 niet nieuw meer

heten. Het had in het buitenland zijn formulering en verdediging breeduit gekregen; het was tot ons land doorgedrongen. Dat de katholieke bevolking er als geheel genomen nog niets van gehoord of gezien had, lag aan haar achterlijkheid in culturele aangelegenheden of aan haar afgeslotenheid van de algemene levensbeweging, wat grotendeels op hetzelfde neerkomt. Ook het humanitarisme, dat voor een deel de ethiek van het expressionisme bepaalde, ontwikkelde zich na 1918 in allerlei richtingen, voordat de redacteuren van het nieuwe roomse maandblad er degelijk kennis van namen.

Rijmloze verzen, associatieve beeldspraak, innerlijke monologen, plotselinge planverschuivingen in de verhaaltrant, exclamatief proza en onregelmatig versneden poëzie mochten de buitenstaander nog verbazen, wie enigermate belezen was, had er al jaren kennis van genomen. Ook het feit, dat de zuidergewesten jonge krachten leverden aan de literatuur, kon geen schok meer verwekken, toen het eerste nummer van *Roeping bij Romen en Zonen te Roermond* verscheen. *Wie de gebeurtenis ontleeft in haar toenmalige factoren, vindt hier geen verschijnselen onder, waaruit een gewelddadige omwenteling van de roomse mentaliteit was te duchten.*

Moet hij hiertoe iets dieper teruggaan in de geschiedenis? Dient hij te onderzoeken, hoe de middelbare schoolinstructie een nieuwe jeugd had voorbestemd tot een nieuwe verantwoordelijkheid? De snelgesloten schrijversgroep, die zich in *Roeping* tijdens het verloop van de eerste jaargang leerde kennen als de groep van de katholieke jongeren bezat kenmerken genoeg om zich van de ouderen te onderscheiden. Ze kwam echter niet bijeen uit gelijkgevormden. Er waren priesters en oud-seminaristen bij naast oud-gymnasiasten. Enkelen hadden de kweekschool doorlopen; sommigen daarna voor een middelbare akte gestudeerd, met of zonder succes. Tegenover jonge mannen, die een tijdlang waren opgevoed op paters-internaten volgden anderen de openbare h.b.s. van hun woonplaats geheel of gedeeltelijk. Enigen, als Gerard Bruning, Albert Kuyle en Jan Engelman, waren hierna terecht gekomen aan een krant, waar ze zich, gezien hun leeftijd, tamelijk vroeg een bescheiden publiciteitsmogelijkheid voor hun kritische opmerkingen over kunst verwierven.

Persoonlijk kenden zij elkander niet of oppervlakkig. Voor hen bestond het nieuwe van *Roeping* in de eigenaardige ontdekking,

dat zij onbegrepen in hun omgeving meenden te leven en plotseling een omgeving kregen van gelijkgezinden. Hoe ieder voor zich dit gewaarwerd, kan ik niet nauwkeurig omschrijven. Waarschijnlijk hoort een objectieve beschrijving thuis in de ontwikkelingspsychologie. Bij het ontluiken van de sociale verantwoordelijkheid zal de jonge mens wel in alle tijden en onder alle omstandigheden worden aangetrokken door geestverwantschap bij gelijkgestemden. Dit kan haast niet anders.

Ook in dit opzicht is het plotseling aantreden van een groot getal katholieke jongeren in de literatuur niet zo verrassend revolutionair geweest als het op het eerste aanblik leek. Op zijn hoogst blijft opmerkelijk, dat deze maal het verschijnsel zich uitsluitend vertoonde in de belletrïe, die hierdoor voor een korte tijd de stuwkrachten opving tot een algemene drang naar levensvernieuwing. Door de reacties, die het opriep, kon het pas-ontluikend schrijverschap van jonge mensen een geestelijke omwenteling bewerken, waartoe blijkbaar de tijd al lang gerijpt was.

Over mijn eigen ervaring bezit ik geen zekerheid meer. De nummers van het nieuwe maandblad kreeg ik dadelijk te zien. Ik was er veiligheidshalve op ingetekend aan mijn huisadres. Mijn moeder stuurde ze mee in het waskoffertje. Ik weet, dat ik ze hartstochtelijk las, doch lang niet altijd met volslagen instemming. Wat er gunstig in beoordeeld werd, probeerde ik te zien te krijgen. Van wat er in werd afgekeurd, maakte mijn smaak zich los. Ik voelde dat mij meer werd aangewezen dan verschillen tussen mooi of lelijk. Roeeping gaf mij wat zijn titel beloofde: een nieuwe gerichtheid van leven en geest.

Op de vijfde dag van de maand mei van 1923 stond de boomgaard van de seminarietuin in volle bloei. De zon scheen. Haar licht overstraalde de witte bloesems met een bovenaardse heerlijkheid. Vroeg in de achtermiddag liep ik eenzaam buiten, waarschijnlijk om een wandelingetje te maken voordat de studietijd begon. Ik zag de bloesemweelde uit de verte. Als ik mij goed herinner, was het pad erlangs voor ons gesloten.

Veel verzen had ik tot dan toe geschreven. Het zou voor mij niets bijzonders geweest zijn, dat de bloeiende boomgaard mij tot een dichtelijke vergelijking inspireerde. Nu echter gebeurde dit op een ongewone manier. In de warmte van de namiddag viel mij te bin-

nen, hoe die overdadige bloesem aan de bomen door de hemel geroepen was om te gedijen tot vruchtbaarheid. Laat deze inval zo banaal zijn als gij wilt, hij overmeesterde mij tot een eigenaardige vercenzelviging met deze bloesem. Ik werd, als ik het zo mag zeggen, zonbeschenen wit van binnen. Ik sprong uit de knop en ontlook in het licht. Dit overkwam mij niet in eenzaamheid, doch tussen duizenden bloesembloemen dicht om mij heen. Een gezamenlijke onthevenheid aan alles wat geen bloesem was, vervoerde ons. *Ik dreef met bloesems om mij heen in hemelsblauw. Wij wisten ons samen doordrenkt van Gods genade.*

Deze gewaarwording kreeg zulk een kracht, dat zij de werkelijkheid uit mij wegzoog. Een dichterlijke stemming bij het zien van natuurschoon blijft van lagere orde dan deze geestelijke verrukking, die nabijkwam aan een staat van zalig gebed. Haar kenmerk was niet de overrompelende gevoelshevigheid van de natuurimpressie, doch de uitstromende mededeelzaamheid van het geluksgevoel.

Dit bleef mij bij, terwijl ik verder liep, de trap op ging en in de koelte van mijn kamer kwam. Met literatuur had deze geluksaandoening niets te maken en ook met godsvrucht niet. Ze vertoonde zich als de openbaring van een nieuwe zijnswijze. Misschien zou ik haar een kort symbolisch proces moeten noemen: een innige dagdroom, die het leven voor altijd wijzigt.

Niet een prettige stemming moest ik, zolang ik kon, bewaren, maar een innig zielsgeluk. Dit kriebelde in mij. Het maakte mij onrustig, toen ik mijn boeken opsloeg voor de studie. Mijn aandacht was bloesem en bleef bloesem, niets anders. De letters van de boeken kregen hier geen vat op. Ook zocht deze ervaring niet naar woorden. Ze was er en ze bleef er, hemels als de hoogste zorgeloosheid, weldra kwellend als een staat van onvermogen tot al het andere. Zo ging ik naar de klas voor het namiddag-college.

Tijdens de les, – hoe kon het anders? – bleef ik door mijn ervaring van mijn omgeving vervreemd. Toch was ik door haar inhoud steviger dan ooit met iedereen verbonden. De stem van de pupiter klonk als uit een onderaardse holte mijn zwevend bestaansgevoel tegemoet. In de onafwendbare kilte, die mij hierbij besloop, vond mijn ontroering een gebed. Ik schreef de eerste woorden op: ‘Ik bid om dadenvruchtbaarheid voor mijne vrienden / wier jongenszielen zijn als bloesembomen in de tuin van God de Vader’.

Op mijn kamer voltooide ik dit gedicht, – het eerste dat ik schreef in de moderne trant. Er volgden andere, in mei, in juni, in juli. Ze beantwoordden aan een gelijksoortige overrompeling van mijn bestaan door een uitvloeiend levensgenot. Nog bezit ik het kladschrift, waarin ik deze dichtproeven verzamelde. Het was in deze maanden mijn geheimste schat. Dat ik Wies Moens navolgde, zie ik achteraf. Toen zwolg ik uit de weelde van een telkens ervaren oorspronkelijkheid. Mijn onderwerpen dienden zich in mijn nabijheid aan. Ik zag het akkerland in de zomer gestrekt, wandelde langs de paden van de hei, stond naar het avondrood te staren, genoot van de vreedigheid over de velden en schreef aan alle mensenharten goedheid toe. Mijn hele levensinzicht was een grenzeloos vertrouwen. Ik hoopte en geloofde dat de goedheid zou gaan werken in de wereld. Ik wilde haar vrijmaken van de belemmeringen, die de zorg haar oplegde. Mijn verzen uit die dagen staan hier vol van. Ze huldigen de goedheid van landarbeiders en volkswrouwen, heibewoners en dorpspriesters, trekkende zwervers en veronachtzaamde zonderlingen. Het reservoir van echte goedheid in de samenleving kon niet worden uitgeput. Het lag alleen bedekt door wat ik onze zonden noemde, een harde woekering van dorens aan de rand van een zoet meer. Wie durft, zich hier doorheen een weg te kappen zonder zich te laten ontmoedigen, vindt de heerlijkheid, die door de hemel voorbehouden is aan de eenvoudigen en de geringen.

Zo sterk groeide deze overtuiging in mij, dat ik haar niet meer kon verzwijgen. Het was mij niet genoeg, haar uit te jubelen in dankbare dichtregels. Ik moest er van getuigen in de buitenwereld. Toch schroomde ik mij bekend te maken aan mijn vrienden als de maker van nieuwerwetse gedichten, onregelmatig, rijmloos en vol zonderlinge zinnebeelden. Slechts enkele intiemen mochten hiervan weten, allereerst Antoon Scheermakers, die mij aankeek met ontzag, toen hij mijn werk gehoord had. Zelf twijfelde ik nog, of dit een plaats zou kunnen innemen in Roeping. Hij niet. Voor hem stond vast, dat ik een van de besten worden zou uit dit gezelschap, als ik geduld had om te wachten op een publikatiekans. Hij ried mij aan, alvast de proef te nemen door enkele van de bestgeslaagde gedichten in een persoonlijke brief voor te leggen aan de hoofdredacteur, doctor Moller. Deze kon mij dan laten weten, of hij zulk werk zou opnemen, indien ik vrijheid kreeg om het te laten drukken.

Die vrijheid wachtte ik niet af. Ik zond de verzen in met een omzichtig briefje, dat ze gemaakt waren door een seminarist, wiens naam niet openbaar bekend mocht worden en die er streng aan hield zich te verschuilen onder het pseudoniem Anton van Duinkerken.

Moller kende mij in het geheel niet. Voor mijn familienaam zal hij weinig eerbied hebben opgebracht. Ze was het eigendom van fabrieksdirecteuren en ouderwetse priesters, bij wie hij weinig steun verwachten mocht voor zijn onderwijsidealisme. Hij geloofde geen ogenblik, dat ik hem bij wijze van proef de verzen van een vreemde toevertrouwde. Uit zijn antwoord bleek, dat hij mij voor de dichter hield. Hij zou de toegezonden gedichten opnemen in het augustusnummer. Als ik nieuwe had, zag hij hier gaarne naar uit.

Deze loyale aanvaarding bracht mij buiten mijzelf. Ze volschreef voor mij de adelsbrief van mijn poëtisch vermogen. Ik wist, dat ik in mijzelf geloven mocht, doch ik durfde het niet. Moller verdreef deze angst. Hij wekte zodoende een nieuwe!

Het kanonieke recht verbiedt, dat studenten in de theologie, zodra zij de rang van clericus hebben verworven, buiten verlof van hun overheid meewerken aan openbare publiciteitsorganen. Het ligt voor de hand, dat deze wet even streng of nog strenger geldig werd geacht voor theologanten, die de kleine wijdingen nog niet hadden ontvangen. Met de letter van de codex kon ik mij desnoods verontschuldigen. Tegen de geest was ik in overtreding. Wel wist ik, dat Willem Smulders als seminariestudent onder schuilnaam aan Van Onzen Tijd verzen had bijgedragen. Van een bevriende kapelaan verschenen, toen hij op het seminarie was, nu en dan gedichtjes in de Katholieke Illustratie. Dit was nooit uitgelekt. Ik meende dus, voor deze éne keer mijn kans te mogen wagen. Op de weg naar een zelfstandige literatuur paste onverschrokkenheid. De president bezat geen flauw idee van goed of slecht op het terrein van de dichtkunst. Hem raadplegen liep zeker op een verbod uit, misschien nu reeds op een berisping, die ik dan maar beter afwachten kon na het voldongen feit. In mijn gemoed kon ik de streling niet weerstaan van het lokkend succes. Bovendien zou het te gek zijn, aan doctor Moller de gedichten terug te vragen, die hij voor zijn tijdschrift reeds had aangenomen.

In het begin van de vakantie kreeg ik de drukproeven. Nooit had

ik drukproeven gezien. Ik wist niet, dat ik ze verbeteren moest met haaltjes en staartjes in de tekst, die verwezen naar correcties in de rand. Ik knoeide binnen de regels om er de fouten uit te halen. Dit bezorgde mij van de hoofdredacteur een brief met raadgevingen voor de volgende maal, waardoor ik mijn medewerkerschap bestendig voelde. Om zeker van mezelf en onpartijdig in de heersende tegenstellingen te blijven, zond ik nu ook een vers aan Gerard Brom voor diens maandblad *De Beiaard*. Ook hij aanvaardde de bijdrage onder pseudoniem. Ik corrigeerde de proeven behoorlijk. Mijn gedicht verscheen in het augustusnummer. Door de tegemoetkoming van twee beroemde letterkundigen gerustgesteld, waagde ik op advies van Theo de Jager nog een derde kans. Ik stuurde een gedicht aan Jozef Muls voor *Vlaamsche Arbeid*. Hij plaatste dit in oktober.

Graag zou ik de spanning van die zomervakantie nog eens doorleven! In Bergen op Zoom ontmoette ik in het huis van de leraar-nederlands Jan Vlekke, waar ik nu en dan aanliep om over literatuur te praten, een echte medewerker van Roeping, oudleerling bovendien van doctor Moller, en bevriend met Pieter van der Meer de Walcheren. Dit was de jonge Gerard Knuvelder. Hij werkte nog voor zijn examen. Tijdelijk gaf hij les in mijn geboorteplaats om kort daarna te worden aangesteld in Eindhoven. Wij liepen door de avond als twee samenzweerders van het goede. Hij vertelde mij veel over zijn studie. Ik las hem nieuwe verzen voor, want nu bleek de stroom niet te stuiten. Samen bespraken wij de kansen van de jongeren. Alles hing af van hun aaneengesloten eenheid, hun vaste wil om de geestesgesteldheid van de katholieke mensen apostolisch te hernieuwen, hun onverschrokken offervaardigheid in het weerstaan aan de verzoeking tot mooiپرaterij en valse tooi. Als de fiere sicamber moest ik veel verbranden van hetgeen ik nog aanbad: zowat de hele franse romantiek, de veel te fraaie vormen van het classicisme, de koestering van de melancholie, de prerogatieven van de dichtende geestelijkheid.

Knuvelder bevond zich op een verder vooruitgeschoven voorpost in het nieuwe leven dan ik. Hij bezag de geschiedenisboeken van de letterkunde met stoutmoedige kritiek. Hij vond de dagbladen pervers en heel het priesterdom een lauwe veteranenbende, waarvan voor onze idealen geen medewerking te verwachten viel.

Noord Brabant achtte hij het gewest van de toekomst. In deze geestdrift kon ik hem volgen, terwijl ik van zijn jeugdige sarcasmen haast zondig genoot. Hij durfde zijn mening zonder omzichtigheid te zeggen, al wist hij, dat ze brutaal of eigenwijs kon klinken. Ik bewonderde in hem de radicale onbevangenheid van zijn geloof in het nieuwe. Hij las moderne schrijvers uit het buitenland, die ik zelfs niet bij name kende. Zijn felheid moedigde mij aan. Ze bewoog mij, de literatuur vooral niet als mooischrijverij te beoefenen, doch als oprecht getuigenis van een ongeschokt geloof.

Wat waren wij jong! Wat verwachtten wij veel! Toch kwelden aarzelingen mij. Mijn roeping richtte mij naar iets belangrijkers dan een zelfstandige literatuur. Ze mocht op zijn hoogst een hulpmiddel zijn, ingevoegd in de dagtaak van de priester, die ik worden moest. Ik mocht mij niet aan haar verslaven. Hoeveel verborgen ijdelheid leverde brandstof aan mijn jong apostelvuur? Ik bracht de moed niet op, het mijzelf ronduit te bekennen. Als mijn aangenomen gedichten verschenen waren, zou ik ophouden met publiceren. Ik zou mij op de verplichte studie toeleggen. Hiernaast zou ik boeken van kerkvaders lezen en van mystieke schrijvers uit het kerkelijk verleden. Dit alles nam ik mij voor om mijn geweten te sussen. Ik heb het ook met die bedoeling uitgevoerd, hierdoor waarschijnlijk zonder de gewenste vrucht voor mijn geestelijk heil. Was ik opstandiger van aard geweest, ik zou wellicht een breuk hebben gebracht tussen mijzelf en mijn verleden. Dit kon ik toen nog niet. Ik liep omhoog op het hellende pad naar de toekomst en iets in mij trok mij terug. Toen Roeping uitkwam met mijn verzen, gloeide ik van innerlijke trots. Ik toonde ze mijn moeder, die er hevig van verschrok. Ze begreep, dat overtreding van het publikatieverbod mij in grote moeilijkheden moest brengen.

Toen gebeurde er iets, dat in zichzelf misschien onnozel lijkt, maar dat wellicht een wending heeft gegeven aan mijn leven. Enige dagen na het verschijnen van Roeping gaf De Maasbode haar gebruikelijk tijdschriftenoverzicht. De redacteur van deze rubriek, Jan Nieuwenhuis, wilde waarschijnlijk niet tekortschieten in belangstelling voor het nieuwe katholieke tijdschrift, waarvan de eerste jaargang nog lopende was. Hij kon in de komkommertijd plaatsruimte krijgen zoveel als hij wilde. Hij besprak het augustusnummer tamelijk uitvoerig. Hierbij signaleerde hij de verrassende

verschijning van een nieuwe dichter in het omstreden jongerenkoor. Mijn 'Gebed voor mijn Vrienden' haalde hij in extenso aan. Hij zei de lezers van zijn dagblad toe, dat ze van mij nog veel mochten verwachten!

Een maand daarna had hij wellicht voor deze profetie geen plaats of tijd gevonden. Dit weet ik achteraf, nadat ik zelf lange jaren zulk een knipselrubriek in een krant heb gevuld. Ik wist het niet in augustus van 1923. Ook mijn ouders wisten het niet. Toon Scheermakers en Theo de Jager, Jan Vlekke en Lambert Bijnen, heerom Dorus en Gerard Knувelder wisten het ook niet. Om mij heen groeide een kleine schare van vertrouwelingen, die in mij geloofden. Het kon niet lang meer duren, of ik zou mijn literaire bentgenoten leren kennen.

Tijdens die vakantie ging ik op bezoek bij Pieter van der Meer de Walcheren te Amsterdam, waar Gerard Bruning juist vertrokken was, toen ik aanbelde. Pieter ontving mij als een jonge vakgenoot. Voor hem leek er niets raars aan, dat ik nog maar op het seminarie zat. Juist daar diende de levensvernieuwing krachtig om zich heen te grijpen. In heel de wereld laaide het geloofsvuur op. De jongeren in ons land vond hij prachtige kerels, bezield als door een pinksterwonder, dat geen mens had mogen verhoppen in de lauwe tamheid van het rooms organisatieleven.

Hij kende Heijermans en Querido, bij wie hij een duidelijke wending gewaarwerd van het naturalisme naar de heldhaftige barmhartigheid. Hij zag dezelfde strekking bij Dirk Coster en Just Haveelaar. Ook Henriëtte Roland Holst zocht nieuwe wegen. In Frankrijk verzamelde Jacques Maritain jeugdige schrijvers om zich heen, rooms of onrooms, die zich bezielen lieten door de geest van deernis en gerechtigheid. In Zwitserland beschreef Ramuz de kansen van de menselijke broederschap. Karl Muth gaf leiding aan de jongste duitse katholieken in een vredelievende sfeer van verdraagzaamheid en ruimhartig begrip. Jeugdige ridders dienden zich overal aan tot de heilige strijd!

Pieter haalde zijn schouders op over de ouderwetse troep van brave katholieke dichterlingen en verhaaltjesprutters. Met hun zingzang en hun kuise werkelijkheidsontvluchtingen voorzagen zij slechts zelfvoldane geestelijke kruideniers van leesvoer. Hij kreeg een flauwe smaak in zijn mond van hun werk, dat gegarandeerd

onschadelijk bleef voor de ziel, maar verder niets betekende, neen, werkelijk niets. Hij kon niet zeggen hoezeer niets. Op advies van Querido toonde hij zich bereid, een enkele uitzondering te maken. Dit was voor de lyrische dichter Eduard Brom. Weliswaar ontving die aan de lopende band louteringen en extasen, waar dan pasklaar sonnetten uit rolden, doch zijn benepen aandoeningsleven bleef eerlijk en echt, dwars door de opgedirkte klinkklank van de mooie woorden heen. Verder was alle omzien schadelijk. Jongeren moesten enkel kijken naar de toekomst.

Verwarmd aan zoveel geestdrift kwam ik thuis met de zekerheid, iets apostolisch te hebben ondernomen door verzen bij te dragen aan Roeping. Nog tijdens de vakantie stuurde ik Moller een gedicht over Dante, dat hij plaatste in september. De volgende maand kreeg hij mijn eerste bijdrage in proza: een opstel over de brabantse literator Prosper van Langendonck, in wie ik een voorganger schilderde op het pad van de gemoedsloutering tot eerlijke eenvoud en oprechte zielsbelijdenis. Mijn novelle 'De Ravenzwarte' volgde kort hierop. In De Nieuwe Eeuw van 27 december 1923 besprak ik op verzoek van Pieter van der Meer de Walcheren de pasverschenen bundel *Dantes Opgang* van Eduard Brom.

Buiten boos opzet was ik aldus op mijn twintigste jaar een openbaar schrijver geworden. Nog kon ik hiervan de gevolgen niet schatten. Ik leefde in de roes van dit prille succes. Tot maart van het volgende jaar bleef ik achter mijn schuilnaam verborgen voor mijn medestudenten en voor de geestelijkheid van het bisdom. Toen verscheen 'De Litanie der Zonderlinge Zielen' in Roeping. De onverwachte weerklank van dit gedicht had mij spoedig verraden. Ik werd er door bekend en tegelijk ontmaskerd.